

KĖDAINIŲ „RYTO“ PROGIMNAZIJOS GABIŲ IR TALENTINGŲ MOKINIŲ UGDYMO ORGANIZAVIMO TVARKOS APRAŠAS

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Kėdainių „Ryto“ progimnazijos (toliau – Progimnazija) gabių ir talentingų mokinių ugdymo organizavimo tvarkos aprašo (toliau – Aprašas) paskirtis – numatyti bendras gabių ir talentingų mokinių atpažinimo ir ugdymo kryptis, plėtoti šių mokinių gebėjimus sudarant socialines ir edukacines ugdymo(si) sąlygas.

2. Aprašas parengtas vadovaujantis Gabių ir talentingų vaikų ugdymo programa, patvirtinta Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2009 m. sausio 19 d. įsakymu Nr. ISAK-105, Gabių ir talentingų vaikų paieškos, atpažinimo sistemos sukūrimo ir mokyklų šiems vaikams prieinamumo didinimo 2014–2016 metų veiksmų planu, patvirtintu Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2014 m. sausio 27 d. įsakymu Nr. V-38.

3. Aprašas apibrėžia gabių ir talentingų mokinių sąvoką, bendruosius gabių mokinių požymius, ugdymo tikslus ir uždavinius bei reglamentuoja šių mokinių atpažinimo ir ugdymo organizavimą Progimnazijoje.

II SKYRIUS GABAUS IR TALENTINGO MOKINIO SAMPRATA

4. Vartojamos gabaus ir talentingo mokinio sąvokos suprantamos taip, kaip jas apibrėžia Gabių ir talentingų vaikų ugdymo programa, patvirtinta Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2009 m. sausio 19 d. įsakymu Nr. ISAK-105.

4.1. **Gabūs vaikai** – tai vaikai, galintys efektyviai įgyti žinių ir mokėjimų, juos pritaikyti naujoms problemoms spręsti, sparčiai mokytis iš patirties. Jų intelektinių gebėjimų lygis yra labai aukštas. Turėdami šiuos intelektinius gebėjimus gabūs vaikai lenkia arba pajėgūs pralenkti panašios patirties ir aplinkos bendraamžius savo vienos ar kelių mokslo sričių akademiniais pasiekimais. Šiems vaikams būdingas aukštas kūrybiškumo lygis.

4.2. **Talentingi vaikai** – tai vaikai, turintys ypatingų gebėjimų, kurie pasireiškia vienos ar kelių mokslo, meno ar sporto sričių pasiekimais.

5. Gabumai gali pasireikšti vienoje ar keliose gebėjimų srityse: bendrojo intelekto, atskiroje mokslo (toliau – akademinėje) srityje, socialinėje, meninėje ir sportinėje veikloje.

III SKYRIUS GABIŲ IR TALENTINGŲ MOKINIŲ UGDYMO TIKSLAS IR UŽDAVINIAI

6. Tikslas – atsižvelgiant į gabių mokinių individualius poreikius užtikrinti ugdymo sistemiškumą ir nuoseklumą.

7. Uždaviniai:

7.1. atpažinti gabius ir talentingus mokinius bei tobulinti šių mokinių atpažinimui skirtus būdus;

7.2. pritaikyti ugdymo turinį ir aplinką gabių mokinių poreikiams;

7.3. plėtoti gabių mokinių ugdymo formas ir metodus bei numatyti papildomas priemones jų gabumų tobulinimui;

7.4. numatyti ir taikyti gabių mokinių skatinimo priemones;

7.5. kaupti, apibendrinti ir vykdyti gabių mokinių ugdymo patirties sklaidą.

IV SKYRIUS

BENDRIEJI GABIŲ IR TALENTINGŲ MOKINIŲ POŽYMIAI

8. Gabių vaikų požymiai:
- 8.1. pasižymi smalsumu, aktyviai domisi supančiu pasauliu, užduoda daug klausimų;
 - 8.2. turi gerą atmintį, įsimena lengvai ir greitai;
 - 8.3. turi daug žinių įvairiomis temomis;
 - 8.4. pagrindinių dalykų mokosi geriau ir greičiau nei dauguma bendraamžių;
 - 8.5. sutelktai domisi kai kuriomis mokslo sritimis;
 - 8.6. sparčiai mokosi iš patirties;
 - 8.7. kelia naujas idėjas ir kūrybiškai sprendžia problemas;
 - 8.8. pastabūs, lengvai ir greitai atranda ryšius, rodos, tarp visai nesusijusių dalykų;
 - 8.9. sklandžiai kalba, žodynas platesnis ir turtingesnis nei bendraamžių;
 - 8.10. turi stiprų loginį mąstymą ir moka argumentuotai pagrįsti savo nuomonę;
 - 8.11. ypač motyvuoti, kelia didesnius reikalavimus sau ir kitiems bei siekia aukščiausių rezultatų;
 - 8.12. turi gerą ir savitą humoro jausmą;
 - 8.13. labiau mėgsta dirbti vieni nei grupėje;
 - 8.14. bendraamžiams kartais gali atrodyti keisti;
 - 8.15. daugiau bendrauja su vyresniais vaikais ar suaugusiaisiais nei su savo bendraamžiais.

V SKYRIUS

GABIŲ IR TALENTINGŲ MOKINIŲ ATPAŽINIMAS

9. Gabių vaikų atpažinimui dažniausiai naudojami metodai:
- 9.1. atliekant specializuotus testus ar naudojant profesionalius gabių ir talentingų mokinių vertinimo įrankius (Cattell fluidinio intelekto testo (CFT 20-R) IQ balas);
 - 9.2. tėvų (globėjų, rūpintojų) nuomonė;
 - 9.3. bendraamžių bei bendraklasių nuomonė;
 - 9.4. mokomųjų dalykų mokytojų, klasės vadovo nuomonė;
 - 9.5. mokinio pasiekimų ir veiklos stebėseną bei rezultatų analizę.
10. Gabių mokinių stebėseną vyksta nuolat ugdymo procese. Dalykų mokytojai, klasių vadovai stebi ir analizuoja mokinių veiklą (akademine, socialinę, sporto ar meno), jos rezultatus ir įvertinus duomenis rekomenduoja gabiams mokiniams įvairias, jų gebėjimus ir poreikius atitinkančias veiklas.
11. Progimnazijos psichologas atlieka mokinių intelektinių gebėjimų atpažinimą, teikia pagalbą ir rekomendacijas dalykų mokytojams, klasių vadovams atpažįstant ir ugdant gabius mokinius.
12. Akademineje srityje gabiais laikomi tie mokiniai, kurie rodo arba turi potencialą rodyti išskirtinius bendruosius ir specialiuosius akademinės srities gebėjimus.
13. Meniui ir sportui gabių ir talentingų vaikų atpažinimą, jų meninių ir sportinių gebėjimų atskleidimą atlieka neformaliojo švietimo meninio arba sporto ugdymo programas vykdančios mokyklos pagal įvairias gabių vaikų paieškos sistemas ir meninių, sportinių gebėjimų atskleidimo metodikas.
14. Socialinėje srityje gabūs mokiniai pasižymi gerais bendravimo ir lyderystės įgūdžiais. Šie mokiniai išsiskiria gebėjimu vadovauti, greitai ir gerai orientuotis situacijoje, organizuoti ir planuoti veiklą.

VI SKYRIUS

GABIŲ IR TALENTINGŲ MOKINIŲ UGDYMO ORGANIZAVIMAS

15. Gabių mokinių ugdymas apima šių mokinių atpažinimą, ugdymo spartinimą, individualizavimą ir diferencijavimą bei turtinimą.

16. Progimnazija įgyvendina Pradinio ugdymo bendrąją programą ir Pagrindinio ugdymo programos pirmąją dalį atsižvelgdama į gabių mokinių poreikius, gebėjimus ir polinkius. Ugdymas individualizuojamas ir diferencijuojamas:

16.1. skiriant dalykų individualias konsultacijas pagal sudarytą konsultacijų tvarkaraštį mokymosi poreikiams tenkinti;

16.2. teikiant individualias konsultacijas ruošiantis olimpiadoms, konkursams;

16.3. gabumams plėtoti individualiai pritaikant įvairias mokymosi strategijas, darbo formas ir metodus pamokoje bei diferencijuojant pamokos ar namų užduotis;

16.4. dalį užduočių atliekant savarankiškai;

16.5. suteikiant galimybę rinktis neformaliojo vaikų švietimo programas.

17. Gabių ir talentingų mokinių ugdymą organizuoja progimnazijos administracija, mokytojai, klasių vadovai.

17. 1. **Progimnazijos administracija:**

17.1.1. rengiant ugdymo planą tikslingai išnaudoja Bendrųjų ugdymo planų teikiamas galimybes;

17.1.2. metiniuose veiklos planuose iškelia uždavinius, efektyvinančius darbą su gabiais ir talentingais mokiniais;

17.1.3. gabių ir talentingų vaikų ugdymą numato rengiant metodinių grupių veiklos planus;

17.1.4. aptaria veiklos su gabiais ir talentingais mokiniais rezultatus metodinių grupių pasitarimuose;

17.1.5. vykdo sistemingą gabių mokinių stebėseną, kokybinių pasiekimų analizę, pagalbos teikimo priežiūrą;

17.1.6. organizuoja mokytojams seminarus darbui su gabiais ir talentingais mokiniais;

17.1.7. sudaro sąlygas gabių ir talentingų mokinių poreikiams tenkinti, gebėjimams ugdyti neformalioje aplinkoje (būreliuose, konkursuose, olimpiadose).

17.2. **Mokytojai:**

17.2.1. naudodami anketines apklausas, pokalbių metu, įvertinus kontrolinius, atsiskaitomuosius darbus, Nacionalinių mokinių pasiekimų patikrinimų rezultatus, atsižvelgdami į kitų mokytojų, tėvų, bendraamžių, pačių mokinių nuomonę, per pirmus du mokslo metų mėnesius nusistato gabius, talentingus, nestandartinio mąstymo, didelį mokymosi potencialą turinčius mokinius;

17.2.2. nustato gabaus mokinio mokymosi stilių ir tuo vadovaudamiesi dirba su gabiu mokiniu;

17.2.3. planuoja, pritaiko (diferencijuoja ir individualizuoja), praturtina dalyko turinį taip, kad gabus mokinys galėtų save realizuoti;

17.2.4. gabiams mokiniams pasiūlo atskiras užduotis namų darbams;

17.2.5. skatina gabius mokinius aktyviai dalyvauti Progimnazijos, miesto, rajono, šalies, tarptautiniuose konkursuose, olimpiadose, varžybose, parodose, viktorinose ir kt.;

17.2.6. skatina siekti aukštų rezultatų ne tik akademinėje plotmėje, bet ir ugdant bendruosius gebėjimus, kompetencijas;

17.2.7. organizuoja įvairias veiklas, įtraukia į jas gabius ir talentingus mokinius;

17.2.8. organizuoja dalykų olimpiadas, ruošia joms mokinius;

17.2.9. įvairiomis formomis (organizuodami atviras pamokas, skaitydami pranešimus ir kt.) dalijasi įgyta gabių mokinių ugdymo patirtimi;

17.2.10. seka ir analizuoja gabių mokinių asmeninę pažangą;

17.2.11. skatina mokinių kūrybiškumą;

17.2.12. bendradarbiauja su gabių mokinių tėvais: elektroniniame dienyne informuoja mokinių tėvus apie jų vaikų gabumus, aptaria bendradarbiavimo galimybes siekiant optimalių ugdymo(si) rezultatų;

17.2.13. nuolat tobulina savo profesines kompetencijas siekdami išmokti kuo geriau atpažinti gabius mokinius bei kuo efektyviau pritaikyti ugdymo turinį pagal jų poreikius;

17.2.14. rengia ir organizuoja edukacines programas, skirtas tobulinti praktinius gebėjimus, susitikimus su mokslo, politikos, meno, verslo, atskirų specialybių atstovais;

17.2.15. informuoja apie galimybes ir skatina mokinius dalyvauti Nacionalinės mokinių akademijos veikloje (plačiau www.nmakademija.lt), specializuotose ugdymo įstaigose, įvairiose neformaliojo švietimo mokyklose bei kitose įstaigose, kuriose tobulinami pasirinktos srities gabumai / talentai.

17.3. Klasių vadovai:

17.3.1. atsižvelgdami į mokinių pomėgius skatina gabių mokinių norą mokytis, atrasti, kurti;

17.3.2. organizuoja pokalbius, diskusijas apie įvairias specialybes, tolesnio ugdymosi galimybes, organizuoja susitikimus su mokiniais, baigusiais Progimnaziją ir sėkmingai įsitvirtinusiems gyvenime.

18. Ugdymo(si) aplinka pritaikyta gabių ir talentingų mokinių ugdymui:

18.1. Progimnazijoje sudarytos galimybės aktyviam, šiuolaikiškam ugdymuisi. Visi kabinetai aprūpinti kompiuteriais, daugialypės terpės projektoriais, išmaniaisiais ekranais. Įrengtas erdvus kompiuterizuotas informacijos centras, du informacinių technologijų kabinetai;

18.2. Progimnazijoje yra mobili nešiojamųjų kompiuterių klasė;

18.3. naudojamos įvairios mokymo(si) priemonės. Kiekvienais metais pagal pateiktus metodinių grupių prašymus skiriama lėšų įsigyti mokomajai, metodinei medžiagai, priemonėms.

VII SKYRIUS

GABIŲ IR TALENTINGŲ MOKINIŲ SKATINIMAS

19. Gabių mokinių dalyvavimas renginiuose, pasiekimai skelbiami Progimnazijos interneto svetainėje, socialinio tinklo „Facebook“ paskyroje.

20. Tradicinės šventės „Sėkmės raktas“ metu Progimnazijos direktoriaus padėkomis apdovanojami mokiniai:

20.1. pasižymėję visuomeninėje, akademinėje ar kitoje veikloje;

20.2. tapę laimėtojais / laureatais olimpiadose, varžybose, konkursuose ir kt.;

20.3. pasiekę visų mokomųjų dalykų aukštesnįjį lygį.

21. Olimpiadų, varžybų, konkursų nugalėtojus dalyko mokytojas skatina aukščiausiu įvertinimu.

22. Už aukštus mokinių pasiekimus šalies, rajono olimpiadose, konkursuose teikti jų kandidatūras Kėdainių rajono savivaldybės mero apdovanojimui.

23. Esant galimybei, mokslo metų pabaigoje / pradžioje geriausiai besimokiusiems 1–8 klasių mokiniams organizuojama edukacinė-pažintinė išvyka.

24. Mokiniai skatinami pagal Progimnazijos vidaus tvarkos taisyklėse esančią skatinimo tvarką.

VII SKYRIUS

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

25. Gabių mokinių ugdymo organizavimo priemonės planuojamos ir įtraukiamos į Progimnazijos metų veiklos planą.

26. Aprašas esant poreikiui ar pasikeitus gabių mokinių ugdymą reglamentuojantiems dokumentams gali būti papildomas ir koreguojamas. Aprašo pakeitimai ir papildymai tvirtinami direktoriaus įsakymu.

27. Aprašas skelbiamas Progimnazijos interneto svetainėje.
